

Kapasitetsproblemer - håndtering av henvisning og bruk av regionale ventelistebevis			RHF/13/03/01.12-35	
Utgave: 2.00	Utarbeidet/revidert av: regionalt nettverk for ventelistebevis	Godkjent av: spesialrådgiver Andy Hyde	Gjelder fra: 12.06.2019	Side 1 av 6

Endringer siden forrige versjon

Dokumentet bygger på tidligere regional veileder Vedlegg 3. Føringer for fire maler utarbeidet for bruk ved kapasitetsproblemer, (HSØ RHF Regional standardisering klinisk dokumentasjon (RSKD))

Dokumentet er kvalitetssikret opp mot regional standard av ventelistebevis

2. Hensikt og omfang

Retningslinjen skal gi en enhetlig forståelse og praksis av kapasitetsproblemer i HSØ og korrekt bruk av regionale ventelistebevis.

Retningslinjen gjelder ved kapasitetsproblemer innen et fagområde for pasienter som ikke har startet helsehjelp eller hvor det ikke er tilfredsstillende fremdrift i pasientforløpet.

3. Ansvar

Administrerende direktør i respektive helseforetak er ansvarlig for at retningslinjen er kjent i eget helseforetak.

4. Fremgangsmåte

Håndtering av henvisninger ved kapasitetsproblemer og bruk av kapasitetsbevis

Helseforetakene i Helse Sør-Øst er enige om å håndtere henvisninger ved kapasitetsproblemer med utgangspunkt i følgende prinsipper:

- Pasientens ønske om valg av behandlingsted skal i størst mulig utstrekning respekteres
- Pasienter fra egen region skal ikke avvises
- Henvisning fra primærhelsetjenesten fra egen region skal rettighetsvurderes. For å forebygge fristbrudd og sikre en bedre utnyttelse av den totale kapasiteten i regionen kan pasienter fra egen region viderehenvises ved kapasitetsproblemer
- Før viderehenvisning til annet behandlingsted **skal** pasienten kontaktes, slik at det kan gis informasjon om situasjonen og innhente samtykke fra pasienten og henvisningen videresendes til det aktuelle sykehuset som er valgt
- Ved en viderehenvisning kan det unntaksvis tas hensyn til geografi (opptaksområdetilhørighet), alder, helsesituasjon, sosiale forhold med mer, dersom dette er nødvendig for å sikre pasienter forsvarlig og omsorgsfull hjelp. Ved valg av hvilke pasienter som skal viderehenvises kan HF-ene f.eks. ikke systematisk plukke ut de pasientene som ikke hører til eget opptaksområdet

- Vurderingen, om det foreligger kapasitetsproblemer, skal foretas med utgangspunkt i de momenter helseforetakene er enige om, samt eventuelle anbefalinger fra fagrådene
- Den som viderehenviser skal forsikre seg om at mottakende behandlingsted har kapasitet til å starte utredning/behandling innen frist start helsehjelp
- Samarbeidet mellom helseforetakene skal styrkes, og *Velg behandlingsted (VBS)* (en del av *Fritt behandlingsvalg (FBV)*) skal brukes aktivt som formidler til å finne løsninger for enkelt­pasienter
- Pasientene skal sikres god informasjon med begrunnelse
- Viktige beslutninger om ytelsen av helsehjelpen, herunder en eventuell viderehenvisning, skal dokumenteres i journal
- Pasienter fra andre helseregioner kan og bør avvises hvis det å motta pasienten medfører at sykehuset ikke kan oppfylle sentrale rettigheter for regionens egne pasienter

Når foreligger det et kapasitetsproblem?

Svaret på spørsmålet vil overordnet sett knytte seg til muligheten for å sikre overholdelse av lover og regler, herunder forsvarlighetskravet. Aktuelle momenter er:

- forekomst av fristbrudd
- forekomst av langtidsventende
- forekomst der helsehjelpen er startet, men hvor det ikke er tilfredsstillende fremdrift i pasientforløpet
- forekomst av relevante avviksmeldinger

Det er tillagt avdelingsleders ansvarsområde å vurdere om det foreligger et kapasitetsproblem.

Regionale venteliste­brev for bruk ved kapasitetsproblemer

For å bruke kapasitetsbrevene **må** det være dokumentert at det foreligger et kapasitetsproblem. Denne vurderingen er tillagt avdelingsleders ansvarsområde. Helseforetaket må vurdere om det er aktuelt med omfordeling av ressurser innen eget ansvarsområde. For å sikre pasienten forsvarlig helsehjelp i tide vil pasientens ønske om behandlingssted av og til måtte vike. Pasientens rett til fritt behandlingsvalg gjelder derfor ikke ubetinget ved kapasitetsproblemer. RHF-ets sørge-for-ansvar ivaretas ved at pasienten får et tilbud fra et annet sykehus.

Dersom en henvisning skal videresendes som følge av kapasitetsproblemer, skal det som hovedregel gjøres en rettighetsvurdering før pasienten viderehenvises. Brevmalene for viderehenvisning er derfor lagt opp slik at viderehenvisningen skjer etter rettighetsvurderingen. En viderehenvisning kan imidlertid også skje før vurderingen er foretatt, forutsatt at dette gjøres raskt slik at pasientens vurderingsgaranti innfris.

Brevene skal sendes til både pasient og henviser.

1) Brevmal nr. 19: Svar på henv, avslag pga. kapasitet

For pasient fra annen helseregion enn Helse Sør-Øst som avvises pga. manglende kapasitet.

Vilkår for at brevet kan brukes:

NB! Pasienter fra andre helseregioner som henvises til nasjonale- eller flerregionale behandlingstjenester kan ikke avvises pga. manglende kapasitet.

Utgangspunktet er at alle pasienter skal vurderes på lik linje uavhengig av bosted. Adgangen til å avvise pasienter fra andre regioner er derfor et snevert unntak fra denne hovedregelen. Avvisning kan bare foretas dersom det å vurdere henvisningen og/eller gi helsehjelp til den aktuelle pasienten medfører at sykehuset ikke vil kunne oppfylle rettigheter for egen regions pasienter.

Det vises i denne sammenheng til unntaket fra hovedregelen om pasientens rett til fritt sykehusvalg der det i rundskriv IS-8/2015 (s. 42) heter: *"Helseforetak kan som hovedregel heller ikke avvise henvisninger fra andre regioner, med mindre helseforetaket risikerer å ikke kunne oppfylle sitt sørge-for-ansvar overfor befolkningen i egen region, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a. For å kunne bruke dette unntaket må helseforetaket sannsynliggjøre at det står i fare for å ikke kunne oppfylle sin forpliktelse til å vurdere henvisningen/ylte helsehjelp innen fristen til pasienter fra egen region, hvis det tar imot den aktuelle pasienten."*

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

Avvisning av pasienter fra andre regioner kan skje uten at henvisningene rettighetsvurderes, da det er en annen region som har sørge-for-ansvaret for pasienten. Det er imidlertid avgjørende at dette i så fall gjøres raskt, og avvisningen skal alltid vurderes konkret.

Merk at det skal sendes likelydende brev både til pasient og henviser.

Det anbefales å oppgi et telefonnummer i brevet som henviser eller pasienten kan benytte hvis de har spørsmål om avvisningen.

2) Brevmal nr. 20: Viderehenv pga. kapasitet

For pasient fra Helse Sør-Øst med rett til nødvendig helsehjelp som viderehenvises pga. manglende kapasitet.

Vilkår for at brevet kan brukes:

Brevmalen er først og fremst tenkt brukt ved førstegangshenvisninger til spesialisthelsetjenesten.

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

- Viderehenvisningen må være avtalt med mottakende behandlingsted, f.eks. formidlet gjennom *Velg behandlingssted (VBS)*
- Før henvisningen videresendes skal pasienten kontaktes muntlig, slik at det kan gis informasjon om situasjonen og for å kunne fange opp de tilfellene hvor pasienten motsetter seg at henvisningen videresendes til det aktuelle sykehuset som er valgt. Pasienten kan ha spesielle grunner til ikke å ønske å få sine personopplysninger oversendt til aktuelle sykehus og i så fall bør det undersøkes om det er mulig å finne et annet sykehus som også har kapasitet
- Dersom pasienten ikke samtykker i å bli viderehenvist, har pasienten rett til å stå på venteliste ved helseforetaket. Dette medfører at pasienten mister sin rett til å påberope seg helsehjelp via HELFO. Pasienten informeres ved å bruke brevmal nr. 33. (Utsettelseskode: *Takker nei til tilbud annet behandlingssted*)
- Avdelingsleder vurderer hvem som skal kontakte pasienten. Et slikt tilbud må være et reelt tilbud, konkret time for utredning/ behandling og dokumenteres i journal
- Viderehenvisningen må inneholde alle relevante opplysninger relatert til hvilket stadium i henvisningsforløpet viderehenvisningen skjer, herunder opplysninger om ansiennitetsdato, vurderingsdato, pasientens rettighetsstatus (utredning eller behandling), dato for frist start helsehjelp og om helsehjelpen er igangsatt (ventetid sluttdato)
- Det anbefales å ta stilling til hvor pasienten kan henvende seg og oppgi et telefonnummer som er et realistisk kontaktpunkt enten ved henvisende eller mottakende sykehus

3) Brevmal nr. 31: Viderehenvisning kontroll pga. kapasitet

For pasient der videre forløp flyttes til annen behandlingsinstans pga. kapasitet.

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

- Viderehenvisningen må være avtalt med mottakende behandlingsted.
- Før henvisningen videresendes skal pasienten kontaktes muntlig, slik at det kan gis informasjon om situasjonen og for å kunne fange opp de tilfellene hvor pasienten motsetter seg at henvisningen videresendes til det aktuelle sykehuset som er valgt. Pasienten kan ha spesielle grunner til ikke å ønske å få sine personopplysninger oversendt til aktuelle sykehus og i så fall bør det undersøkes om det er mulig å finne et annet sykehus som også har kapasitet
- Viderehenvisningen må inneholde alle relevante opplysninger relatert til hvilket stadium i henvisningsforløpet viderehenvisningen skjer, herunder opplysninger om ansiennitetsdato, vurderingsdato, pasientens rettighetsstatus (utredning eller behandling), dato for frist start helsehjelp og ventetid sluttdato
- Det anbefales å ta stilling til hvor pasienten kan henvende seg og oppgi et telefonnummer som er et realistisk kontaktpunkt enten ved henvisende eller mottakende sykehus

4) Brevmal nr. 33: Takker nei til annet beh.sted pga. kapasitet

For pasient med rett til nødvendig helsehjelp som er informert om kommende fristbrudd, og pasienten likevel ønsker å bli stående på venteliste i aktuelt HF.

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

- Det må foreligge et reelt og konkret tilbud et annet sted
- Pasienten skal kontaktes muntlig, slik at det kan gis informasjon om situasjonen
- Det anbefales å ta stilling til hvor pasienten kan henvende seg og oppgi et telefonnummer som er et realistisk kontaktpunkt enten ved henvisende eller mottakende sykehus

5) Brevmal nr. 34: Viderehenv venteliste pga. kapasitet

For pasient med rett til nødvendig helsehjelp som tidligere er satt på venteliste med tentativ dato før frist for rett til helsehjelp. På grunn av endringer i kapasitet må pasienten nå viderehenvises.

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

- Viderehenvisningen må være avtalt med mottakende behandlingsted, f.eks. formidlet gjennom *Velg behandlingssted (VBS)*
- Før henvisningen videresendes skal pasienten kontaktes muntlig, slik at det kan gis informasjon om situasjonen og for å kunne fange opp de tilfellene hvor pasienten motsetter seg at henvisningen videresendes til det aktuelle sykehuset som er valgt. Pasienten kan ha spesielle grunner til ikke å ønske å få sine personopplysninger oversendt til aktuelle sykehus og i så fall bør det undersøkes om det er mulig å finne et annet sykehus som også har kapasitet
- Dersom pasienten ikke samtykker i å bli viderehenvist, har pasienten rett til å stå på venteliste ved helseforetaket. Dette medfører at pasienten mister sin rett til å påberope seg helsehjelp via HELFO. Pasienten informeres ved å bruke brevmal nr. 35. (Utsettelseskode: *Takker nei til tilbud annet behandlingssted*)
- Avdelingsleder vurderer hvem som skal kontakte pasienten. Et slikt tilbud må være et reelt tilbud, konkret time for utredning/ behandling og dokumenteres i journal
- Viderehenvisningen må inneholde alle relevante opplysninger relatert til hvilket stadium i henvisningsforløpet viderehenvisningen skjer, herunder opplysninger om ansiennitetsdato, vurderingsdato, pasientens rettighetsstatus (utredning eller behandling), dato for frist start helsehjelp og om helsehjelpen er igangsatt (ventetid sluttdato)
- Det anbefales å ta stilling til hvor pasienten kan henvende seg og oppgi et telefonnummer som er et realistisk kontaktpunkt enten ved henvisende eller mottakende sykehus

6) Brevmal nr. 35: Takker nei til annet beh.sted pga. kapasitet, venteliste

For pasient med rett til nødvendig helsehjelp som tidligere er satt på venteliste med tentativ dato før frist for rett til helsehjelp. På grunn av endringer i kapasitet må pasienten nå viderehenvises. Pasienten er informert om kommende fristbrudd, men ønsker likevel å bli stående på venteliste i aktuelt HF.

Spesielle forutsetninger/krav til gjennomføringen:

- Det må foreligge et reelt og konkret tilbud et annet sted
- Pasienten skal kontaktes muntlig, slik at det kan gis informasjon om situasjonen
- Det anbefales å ta stilling til hvor pasienten kan henvende seg og oppgi et telefonnummer som er et realistisk kontaktpunkt enten ved henvisende eller mottakende sykehus

5. Referanser

[Avtalespesialister i Helse Sør-Øst](#)

[Velg behandlingsted](#)

Helfo.no: Retningslinjer for samhandlingsparter i ansvarsoverføring etter rettighetsavklaring . PDF

Relaterte dokumenter

- Overføring av pasienter mellom helseforetak i Helse Sør-Øst